

BUTLLETÍ

de l'associació cultural catalana als països nòrdics
"les quatre barres"

any 1981

núm. 9

"LES QUATRE BARRES"

Humlegårdsgatan 17 2tr ö.g.
114 46 Stockholm

Gir postal : 97 09 16-3
Postgirokonto : c/o Casanovas, Stockholm

Tidskrift :
Publicació : ISSN 0349-6120

oooooooo000oooooooo

SUMARI

Editorial	3
Notícies	5
Correu	7
De socis	11
Artistes catalans a Escandinàvia: Ramon Larruy .	13
Katalonien i Paris	15
De rondalles	17
Nou consell directiu	21
Carta de Fece	22
En natur-historia, av Pere Calders	23
D'escenografia	27
El nostre amic Charlie Rivel	29
Retalls	32
Anem-hi tots	33
De música	35

EDITORIAL

Una altra vegada ha tingut lloc això que crèiem impossible. Alguns militars, amb la força de les armes (no se' n diu terrorisme d'això?) han amenaçat la democràcia. Mentre durava el cop molts catalans hem temut pel destí de la nostra cultura. Ens demanàvem si la incipient renaixença de la nostra terra havia d'ésser avortada tan aviat. Gràcies al cel no ha estat així. L'únic que ara esperem és que aquesta tragicomèdia hagi tingut tan sols un acte.

J. M.

NOTICIES

Dia 10-1-81. Reunió del consell directiu al local social. Parlem de peticions d'ajudes econòmiques a diverses entitats, organitzem activitats futures i determinem la data de l'Assemblea General.

Dia 6-2-81. Reunió del consell directiu. Determinem detalls sobre l'Assemblea General. El caixer ens comunica que la Fieas ens regala 2.842 corones a fi de comprar vestits de ballar sardanes i l'ambaixada d'Espanya ens envia 6.075 corones.

S'ha estrenat la pel·lícula sueca "Inter-rail" de la directora Birgitta Svensson.

Tracta de dos nois i una noia adolescents viatjant per Europa en tren.

Es veuen imatges de la Diada de l'onze de setembre a Barcelona i es sent parlar català barrejat de castellà. La pel·lícula no val gran cosa i la imatge que dona dels personatges protagonistes diu tan poc de la joventut sueca com dels personatges catalans que hi surten. Una llàstima...

El 22 de febrer Les Quatre Barres va organitzar els primers campionats d'Escandinàvia (i potser del món) de baldufa.

Es van presentar una trentena de participants i la lluita va ésser aferrissada i molt emocionant. Des d'un principi en Joan Casanovas es va situar al primer lloc, que el va conservar durant quasi tota la competició, però quan la seva victòria semblava assegurada en Joaquim Masoliver va agafar la davantera i es va classificar en primer lloc.

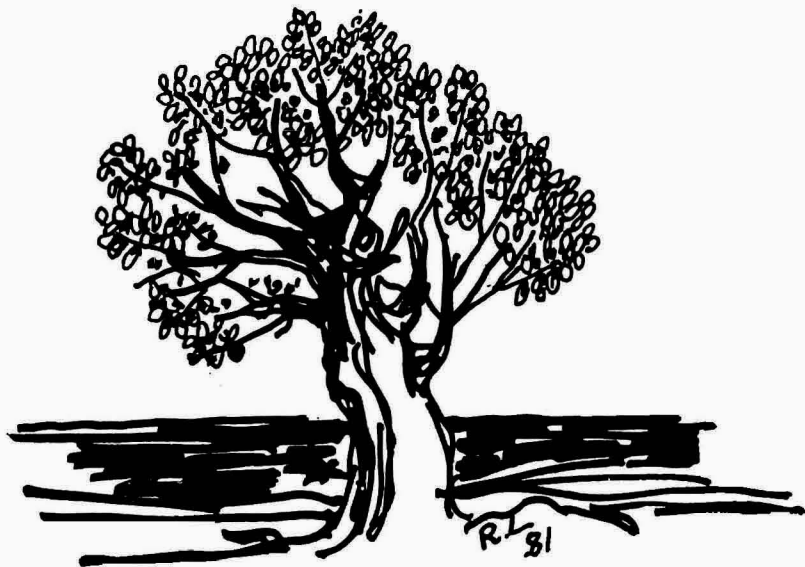
El tercer premi el va obtenir en Josep Garriga.

Hem pogut experimentar una afició extraordinària a aquest esport i tenim notícies que, inspirats pel

nostre campionat de baldufa ja se n'han celebrat a una escola de Sant Sadurní d'Anoia.

En el moment que estem redactant aquest butlletí s'ha anunciat a la premsa un concert del nostre consoci Josep Ribera i la seva muller Bella Horn. Ja en donarem més informació a l'Assemblea General de dia 5 d'abril.

CORREU

Publicacions

- El butlletí del Casal Català de Tolosa de Llenguadoc núm.132, 133
- "Mai no morirem" d'Angulema, núm. 98
- "Som i Serem" d'Amsterdam, núm. 20
- "Informació" de Ginebra, núm. 34
- "Caliu" de París, núm. 47, 48
- Centre Català de Lausana, núm. 28, 29
- "North America Catalan Society" NACS, núm. 8 University of Illinois
- "Pré Publications", romansk institut, núm. 59 Aarhus universitet
- Butlletí d'Informació municipal, Arenys de Mar núm. 6
- "Xipreret" de l'Hospitalet, gener i febrer
- "Crema" del Maresme, núm. 2
- Butlletí d'Omnium Cultural, núm. 34
- "Enllaç" Ripollet, núm. 2
- Butlletí de la Delegació d'Ensenyament de Català (DEC), Barcelona, núm 160, 161, 162, 163
- "Mundo Obrero", núm. 118

- L'Enciclopèdia de Menorca ens envia targetes de Subscripció. L'adreça és Obra Cultural Balear, Apartat de Correus 195 Maó-Menorca.

- De l'Acadèmia de Belles Arts de Sabadell ens envien el programa de l'exposició de l'artista Josep Uclés.

- De Gallca (Grup d'Ajut a la Llengua Catalana) ens informen sobre la Comissió Cívica d'entitats per la ràdio i televisió catalanes. Com tots sabem Madrid no amolla el brutal monopoli de mitjans de comunicació. Aquests darrers 20 anys de televisió castellana a la nostra terra, han fet més mal a la llengua catalana que tots els segles de colonialisme que patim des de Felip V.

- El senyor Jordi Jané d'Editorial Blume ens demana el butlletí núm. 5 amb la portada de Sant Jordi. Li enviem.

- The Anglo-Catalan Society ens envia la llista de socis. Alan Yates ha cessat en el seu càrrec de secretari. El nou secretari és el Sr. Max W Wheeler.

- Omnium Cultural ens envia les bases del concurs per a adjudicar Ajuts de Treball 1981.

- L'Ambaixada Espanyola ens informa que tenen a la nostra disposició divuit llibres infantils. Hem telefonat per demanar si eren en català, ens han respost que no però que podem reclamar a l'Institut Espanyol d'Emigració. També ens envien les convocatòries de borses d'estudi per a l'estranger i per a Espanya corresponents al curs 1981/82.

- El Sr. Ramon Soler i Pasquét, d'Arenys de Mar ens dona les gràcies per unes dades sobre la llengua laponca.

- Rebem diversos fulls d'informació del Kulturrådet, Kulturhuset i de l'Invandrarförvaltningen.

- De l'Alguer, l'organització política de la minoria de llengua catalana "Sardenya i llibertat" ens demanen ajut a fi d'enfrontar la nova campanya electoral. L'adreça és: Caixeta postal n. 22, 07041 l'Alguer, Sardenya (Estat Italià).

- Del Ministeri de Cultura de Madrid ens arriben uns entremesos de Cervantes, la Celestina i La vida es sueño. Molt amables. Ens agradaria que ens enviessin també els clàssics catalans que deuen tenir publicats.

- De Casa Nostra de Winterthur i Schaffhausen, la darrem circular.

- De Sant Cugat del Vallès, l'esbart Sant Cugat s'ofereix amb un ambiciós programa de dansa a venir fins aquí. De moment, les quatre barres és una organització massa jove per a comprometre's amb un espectacle de tal envergadura, però més endavant... qui sap. Aprofitarem tota ocasió a fi de fer conèixer aquest esbart.

- La FIEAS ens anuncia la reunió anual del 23 de maig. Hem rebut la revista "Clamor". Benviguda sigui en el concert de publicacions dels pobles hispànics a l'estranger.

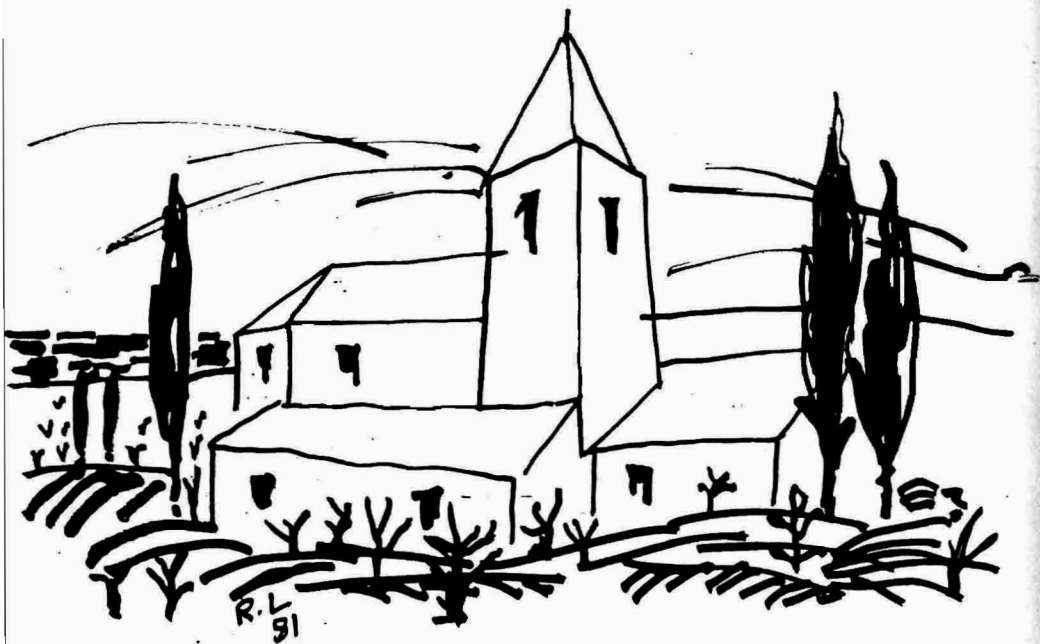
- De Barcelona, l'Aeri Popular de Catalunya vol establir contacte amb els aficionats a l'aviació i amb els clubs suecs que es dediquen a aquest esport.

- L'Associació promemòria als immolats per la llibertat a Catalunya ens comuniquen els seus projectes d'aixecar un monument al Fossar de la Pedrera de Barcelona. Ens demanen una ajuda econòmica a la mesura del nostre abast a fi de realitzar aquest monument.

- La Kungliga Biblioteket ens ha donat un número estandar de publicació internacional. Es el: ISSN 0349-6120.

El centre de numeració internacional de publicacions periòdiques es troba a París. A Suècia és administrat per Bibliografiska institutet.

- De l'Editorial Blume ens ha enviat cinc llibres. Les biografies d'Antoni Gaudí, Prat de la Riba, Ramon Muntaner i Jacint Verdaguer, a més "La joia de viure la Natura". Enriquiran la biblioteca de la nostra associació.

DE SOCIS

Francesca Badia
Måndagsv. 27
123 60 Farsta
tel. 64 70 88

Mercedes Faure
Diputació 50, 4° 1^a
Barcelona
tel. 22 50 552

Mª Lluïsa Masoliver
Rbla Catalunya 125
Barcelona 8

Albert Cardlús Gassiet
i Senyora
Bjursättrag. 138
124 42 Bandhagen

Maria Claustre Svensson
Hagalundsg. 44 X
171 50 Solna

Mercèditas Fabregat
Gran Via 492
Barcelona

Eva Abrahamsson
Storvretsv. 140
163 60 Spånga

Eulàlia Ripoll
Hornsg. 33 B
116 49 Stockholm

Sòcia infantil

Karin Cabrera Elmblad

Nova adreça

Montserrat Bassa Vila i
Stafan Engström
Lladó de dalt
Argentona, Barcelona

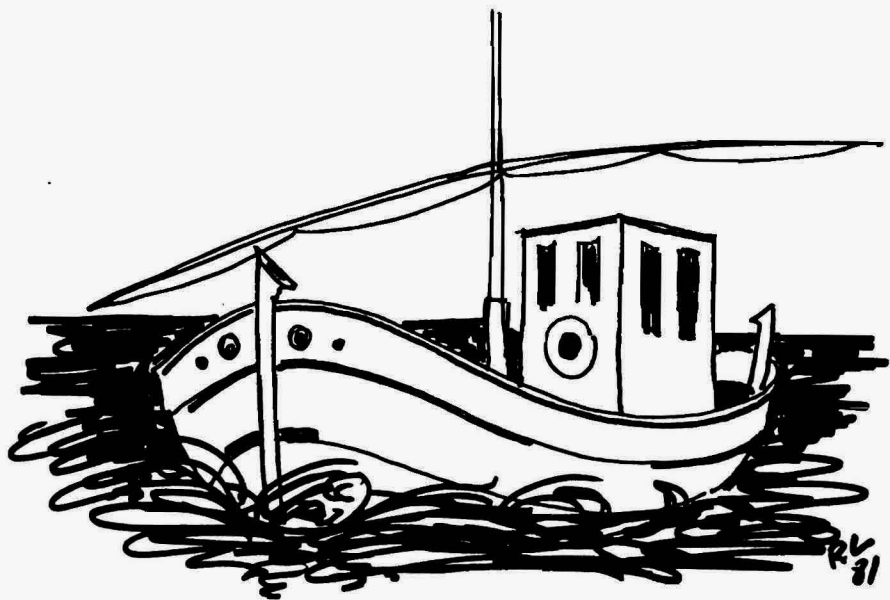
ARTISTES CATALANS A ESCANDINAVIA: RAMON LARRUY

Sóc nascut a Barcelona el 26 de gener de 1928. Onze anys després celebrariem el dia de la "Victòria" i puc creure que dintre de 47 anys hi celebraran el centenari del meu naixement, però jo ja potser no hi sigui. Justament acabada la guerra vaig entrar a la Llotja, menut com era, i allí vaig passar 4 anys. L'any 1943 vaig començar a l'acadèmia artística d'en Víctor Ripaux, un senyor que en Doré haguera fet servir de model pel Don Quixot. Hi vaig passar 6 anys, però a la fi, cansat de cadenes i teories vaig tocar el dos. A en Ripaux li va saber greu, però vaig pensar que allò que aprenia molt bé podia aprendre-ho sol. I com sempre he estat anacoreta, doncs no pertanyia a cap grup, jo feia el meu camí. En aquest aspecte no he canviat gaire. Jo voldria dir, com en Nonell: "Jo pinto i prou", i fins hi tot podria afegir-hi: "xerrar que ho facin els demés".

L'any 1956, un febrer fred com la congeladora de casa, vaig venir a Suècia, carregat amb l'obra dels últims anys, 48 pintures de l'època mediterrània, una pintura molt lluminosa, musical, quasi més música que pintura. En arribar a Suècia i començar a pintar altra vegada, vaig intentar seguir el meu camí, però no, no em fou possible, en lloc de la pintura lluminosa em sortia una pintura negra, tancada de composició, potser com a contrast entre Espanya, una finestra oberta, i Suècia, una finestra tancada. Això va durar bastants anys, però poc a poc, molt poc a poc, la pintura s'ha esclarit molt i en aquests últims anys ha tornat molt de la lluminositat anterior, però conserva encara la forma tancada, concreta. L'any 1974 em concediren la Beca Cultural de Tierp i l'any 1978 una beca del Konstnärnämnden d'Estocolm.

I ara una llista de les meves exposicions:

Collectives: 1953 Casa Cultural de Santa Dorotea.
1954 2ª Exposició de la Vinya i el Vi. 1954 Reial Cercle Artístic. 1954 Saló de Joventut. 1955 Saló de Primavera de Barcelona. 1955 Reial Cercle Artístic. 1969 2^{on} Saló Internacional de Charleroi, Bèlgica. 1970 XLX Grand Prix International d'Art Figuratif, Lyon. 1971 Grand Prix International Pater Noster, Londres. 1974 Invandrarnas Kulturfestival a Estocolm. 1976 Saló de Primavera d'Uppsala. 1977 Saló de Tardor d'Uppsala. 1978 Invandrarnas Kulturfestival a Malmö. 1979 Katalansk Samling, Galleri Latina, Estocolm. 1981 Upplands Salong, Uppsala.

KATALONIEN I PARIS

En kulturinsats utåt har det katalanska autonoma organet, Generalitat, åstadkommit i Paris, genom utställningen "Catalunya Avui" (Katalonien idag), som upptog en yta av omkr. 700 kvadratmeter i UNESCO-palatset.

Denna manifestation av katalansk kultur omfattade stadsplanering, arkitektur, språk och litteratur, konst och konsthantverk, turism, musik, film, föreläsningar, gastronomi, m.m. Vissa aktiviteter förlades på olika håll i Paris.

Meningen med denna kultursatsning utåt var att åter spegla olika aspekter av det katalanska samhällets kulturella liv.

Det officiella öppnandet av "Catalunya Avui" skedde i närvaro av franska, spanska och katalanska dignitärer, i främsta rummet Generalitats president Jordi Pujol, ditrest från Barcelona enkom för denna ceremoni.

Utställningen och därmed förknippade aktiviteter varade från den 23 mars till 5 april.

Ernest Dethorey

Miró's affisch
för "Catalunya Avui"

DE RONDALLES

Rondalla - Narració anònima, tramesa per tradició oral, en prosa i de fets que es presenten com a imaginaris

Conte - Narració d'autor conegut, tramesa mitjançant textos escrits, en prosa i de fets que es poden presentar com a reals, llegendaris o ficticis.

Es creu que les rondalles ens vénen de l'India o tal vegada d'Egipte o de la regió del Tigris-Eufrates. Ens han arribat fins Escandinàvia per dos camins: l'occidental i l'oriental. La majoria de rondalles han fet la primera ruta, o sia: la costa mediterrània del Marroc i Espanya, França, Alemanya, fins aquí. El camí oriental seria a través d'Àsia Menor i Rússia.

La publicació dels contes alemanys dels germans Grimm els anys 1812-14, van despertar un interès per les narracions populars.

Els romàntics suecs, orgullosos d'una ben guardada herència de rondalles, observaven ja pels anys 1830 que aquestes començaven a desaparèixer.

Seria Gunnar Olof Hyltén-Cavallius el pare de la rondallística sueca. Va néixer l'any 1818, fill del prevere Carl Fredrik Cavallius, gran rondallaire però que es queixaria dient: "El temps de les rondalles ha quasi passat". El fill, Gunnar, combinaria la feina de bibliotecari amb la de salvar les velles històries populars. El va ajudar George Stephens, nat a Liverpool, que va viure a Suècia entre el 1834-1851. L'anglès era un lingüista interessat sobretot en la investigació del passat.

Cavallius i Stephens van treballar junts durant anys i van salvar una gran part de les rondalles sueques.

Per aquests mateixos anys en els Països Catalans estàvem prou ocupats en la nostra Renaixença i el redreçament de la llengua era una tasca més urgent que no pas la investigació del nostre tresor popular.

Més tard, però, no van manca estudiosos del nostre art popular. Els noms més importants són:

Aureli Capmany (1868-1954) que publicaria nombrosos estudis i edicions de rondalles, cançoners i costums. Publica "Rondalles per a nois" el 1908.

Joan Amades (1890-1969) que replegà un material ingent, no sempre amb criteri científic. Publica "Rondallística" el 1950.

Mossen Antoni M. Alcover (1862-1932) amb el pseudònim de Jorde des Racó publicà el notable "Aplec de rondaies mallorquines" (24 volums). Un dels rondallistes més notables de l'actualitat és Josep A. Grimalt que amb conferències, cursos i articles divulga el coneixement d'aquesta ciència: la Rondallística.

Ramon Cavaller

Svenska sagor, Gunnar Olof Hyltén-Cavallius, Bokförlaget Prisma, Stockholm.

Finska folksagor av Erik Therman, Natur och Kultur, Stockholm.

"La catalogació de les rondalles de mossèn Alcover com a introducció a llur estudi" per Josep A. Grimalt, article de la revista "Randa" núm. 7. En aquest article ens parla també del mètode històrico-geogràfic d'estudi de la rondalla, anomenat també de l'escola finlandesa, formada a Hèlsinki a principis de segle.

"La constitució de la societat dels Folklore Fellows o Folklorischer Foscherbund l'any 1907 pot esser-ne considerada l'acta de naixement. El creador del mètode històrico-geogràfic fou Karl Krohn, que es va inspirar en els estudis realitzats pel seu pare Julius Krohn, sobre els cants que constitueixen l'epopeia finlandesa Kalevala, els textos de la qual foren compilats per Elias Lönnrot (1802-1884)".

NOU CONSELL DIRECTIU

A les eleccions de l'Assemblea anual es va elegir per majoria:

President:	Joaquim Masoliver
Vice-President:	Mercè de las Heras
Secretari:	Ramon Bohigas
Vice-Secretari:	Ramon Cavaller
Caixer:	Joan Casanovas
Cap de Serveis:	Maria Rosa Domènech
Vocals:	Magí Rovira Jaume Pomares Joan Carles Cebrian Roser Almeida Jaume Vall Carles Gisbert Eulàlia Ripoll
Suplents:	Joan Sànchez Josep Obiols Carme Obiols Maria Carme Dahlin Rosa Bonk

115 117 Rue Bonnat
Esc 4 Appt 80
31 400 TOULOUSE (France)
Tel (61) 52 91 98

FEDERACIO D'ENTITATS CATALANES A L'ESTRANGER

COMUNICACIÓ

Avui, 14 de Febrer del 1981, l'Honorable Sr. Jordi Fujol, President de la Generalitat de Catalunya, ha rebut una delegació de la Federació d'Entitats Catalanes a l'Estranger, composta per: F. Panyella Ferreras (Marsella) President; Vicenç Blanch (Paris) Vice-President; Lluís Portet (Tolosa) Secretari i Jaume Mir (Paris).

En el curs de l'entrevista amb l'Honorable President de la Generalitat, la delegació de la Federació ha exposat el contingut de la Declaració aprovada en el Ple Extraordinari, celebrat a Tolosa del Llenguadoc el mes de Maig del 1979, en la qual són recollides les principals preocupacions i aspiracions dels catalans resident a Europa.

Com a conclusió de l'entrevista, l'Honorable Sr. Jordi Fujol, President de la Generalitat de Catalunya, ha fet les següents promeses als representants de la Federació d'Entitats Catalanes a l'Estranger:

- a) Visita oficial de representants de la Generalitat a les principals ciutats d'Europa on s'hi troben nuclis de catalans amb associacions pròpies.
- b) Preparació, baix els sospicis de la Generalitat, en el curs del mes de juny denguany, d'una trobada de tots els Casals Catalans d'Europa, per tal de discutir de la problemàtica dels catalans que resideixen fora de Catalunya i prendre les mesures adients per tal d'institucionalitzar les relacions dels Casals Catalans amb les nostres Institucions.

Barcelona, 14 de Febrer del 1981

Profitem de l'avinguda per fer vos transesa de les nostres cordials salutacions.

Lluís Portet

PERE CALDERS

Föddes i Barcelona år 1912.

Studerade på Konsthögskolan och tog examen i teckning och målning. Men han började mycket snart framstå som författare. År 1936 publicerade han de första novelerna och följande år sin första roman. Efter kriget var han under en period bosatt i Mexico. Hans mest intressanta verk är: "Gael-li i l'home déu", "Cròniques de la veritat oculta" och framför allt "L'ombra de l'atzavara". Det sistnämnda beskriver problemen med att leva i påtvingad exil och den oerhörda svårigheten att anpassa sig till ett liv i landsflykt.

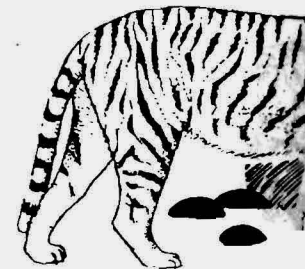
EN NATUR-HISTORIA av Pere Calders

Var och en som besitter lite kunskap vet att i tropikerna finns det förträffliga städer, som inte ligger orientens efter.

Men innan man skaffar sig en definitiv uppfattning om förhållandena, fordras att man känner väl till alla ytterligheter, och jag är i den positionen att kunna föra fram fakta som kastar nytt ljus över saken.

Ty en gång, för att vila ut efter jag vet inte vilka vedermödor, kom jag att slå mig ned i en tropisk stad. Det var en asfalterad stad, bebyggd i amerikansk stil och med trafikljus i varje gathörn, trafikpoliser, spårvagnar som fungerade bra och en andlig tjänst som mer än väl uppfyllde behoven hos invånare och besökare.

Jag hyrde en modern lägenhet, armerad betong och järn överallt, med en sanitär utrustning som, enligt världens uttryckliga förklaring, var utvald ur den nyaste kata-

logen från en fabrik som skulle vara mycket berömd.

Allt gav intryck av att i den lägenheten skulle man bo bra. Men det var inte alls sant. Den första dagen jag var där började det komma fram insekter ur alla hörn och dom cirklade runt mig, betraktande mig i väntan på att jag skulle somna så dom kunde bita mig. Mot dem hade jag de skydd den moderna industrin ställer till hyresgästens förfogande i fall som detta, och jag hade intrycket att jag inte behövde oroa mig alltför mycket.

Men följande dag upptäckte jag några egendomliga skalbaggar som jag måste döda handgripligt genom att krossa dem, och därefter råttor, en tropisk reptil som sjunger om natten, skorpioner, den farliga "mieola-allenquis" som äter barnöron, och när sådana inte finns att tillgå de vuxnas öron, vita termiter o.s.v.

Jag hade en känsla av att vara överflödig i den där lägenheten och, faktiskt, emellanåt hade jag fångat en blick fylld av anklagelser från en av de där kräken. Men ni vet ju hur vi europeer är. Vi ger oss inte, vi håller oss till vårt och har ett stridslystet temperament. Jag beslöt mig för att hålla stånd och kämpade från bittida till sent. Smygande i vrårna med en träpåk i handen väntade jag på vilket djur som helst.

Men en dag, en onsdag, fann jag en tiger i köket. Det upprörde mig verkligen och fick mig att inse att nu fick det vara nog. Jag gick att leta efter portvakterskan, hoppande nedför trappan med fyra steg i taget.

- Jag har en tiger i lägenheten, sa jag till henne.

- Redan! - svarade hon - i år kommer säsongen tidigt.....

- Jasså?

- Jaa, - sa hon - när regnperioden kommer söker honorna

skydd i lägenheterna för att föda. Om ni inte stör henne är hon inte farlig. Det bästa är att inte låtsas om henne, och framför allt, försök undvika att trampa på henne. Rätt skötta kan man t.o.m. ha sällskap av dom där djuren.

- Ah?

- Javisst. Enda gången dom är besvärliga är när dom ska föda.

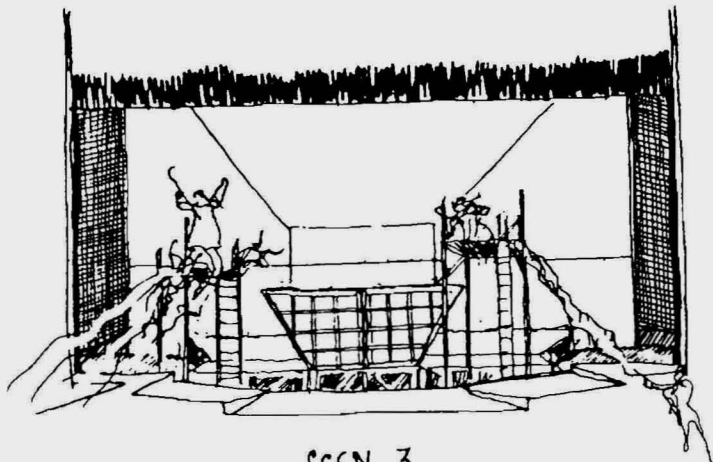
Men ni kan själv vakta henne och när ni ser att stunden närmar sig går ni iväg och tillbringar några dagar på hotell. Värden drar av på hyran de kostnader det kommer att medföra.

Jag började gå tillbaka mot min lägenhet med huvudet nedböjt fylld av onda aningar. När jag kommit till halva trappan ropade portvakterskan:

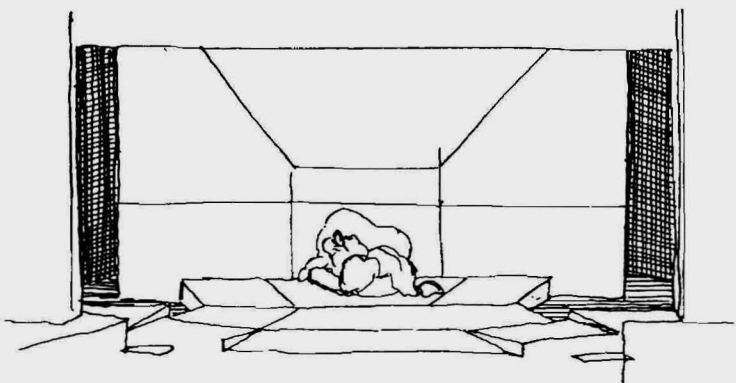
- Jag glömde rekommendera er att göra en liggplats av halm i köket och - det måste ni absolut se till - att alltid ha en skål med friskt vatten i beredskap.

från "Cròniques de la veritat oculta"
Edicions 62, Barcelona
Översättning från katalanskan:
Annette Elmblad

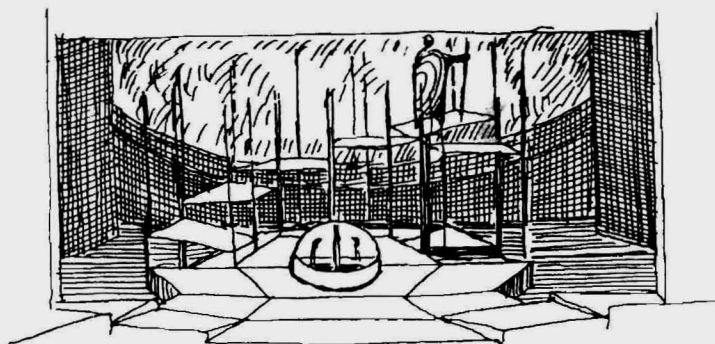

SCEN 3

SCEN 4

SCEN 5

D'ESCENOGRAFIA

Amb motiu de l'estrena a Estocolm de l'òpera "L'amor de les tres taronges" de Prokofiev el dia 3 de març, en el programa venia un petit article de l'autor de l'escenografia Ramon Cavaller, del qual traduïm:

Per a projectar l'escenografia d'una òpera cal tenir present:

L'argument, que s'analitza juntament amb el director escènic.

El so i el ritme de la música.

La quantitat d'escenes i el temps que duren.

El nombre de persones que han de representar l'òpera
Les midel de l'escena.

El caràcter de la sala d'espectacles.

La primera cosa que intento solucionar és la creació d'un espai funcional. El cor s'ha de veure tot i en tot moment i a la vegada ha de veure el director d'orquestra. Considero el cor com un volum visual que es mou.

L'òpera "L'amor de les tres taronges" la dividim en tres nivells:

El primer són els quatre cors del pròleg, per a ells és el prosceni.

El segon nivell és el cor dels "ridículs", per a ells és l'àrea al voltant de l'hexàgon central on es desenvolupa la rondalla.

L'hexàgon és el tercer nivell, la rondalla mateixa.

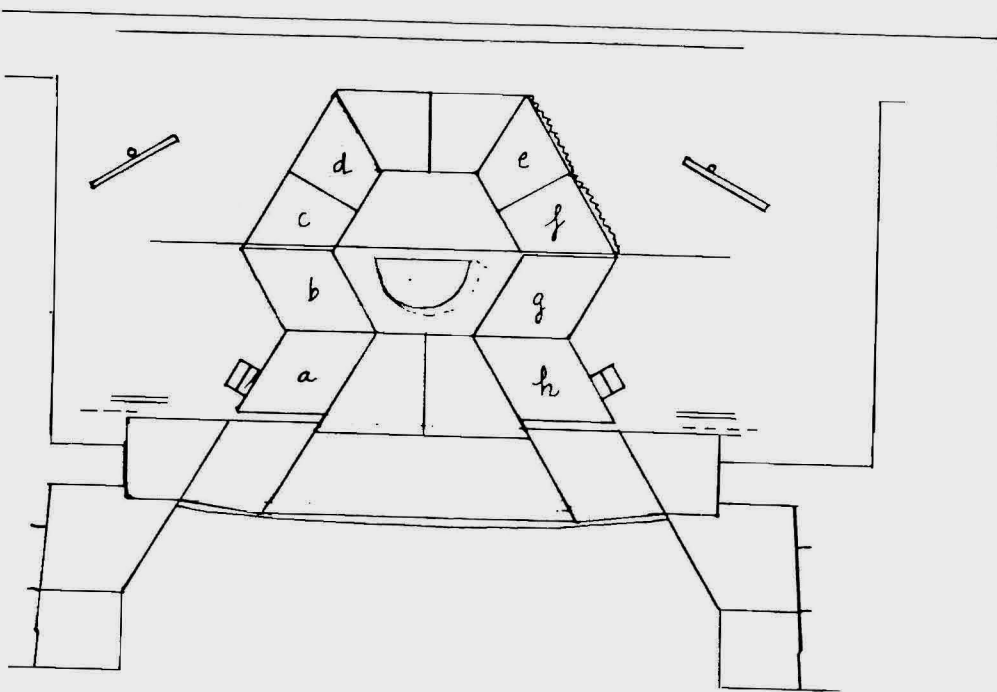
Els poders malèfics de la rondalla poden venir de daval la terra o remontar-se en l'aire.

Les sis torres amb plans inclinats en diverses direccions representen els diferents gusts del públic i són

com a notes sincopades de la música de Prokofiev, són ocupades pels cortesans en l'escena final del primer acte. La col·locació de les torres en forma d'escala de caragol està inspirada en la música de l'òpera.

Am la meua escenografia no intento aconseguir una imatge realista. L'òpera no és una expressió realista.

Ramon Cavaller

EL NOSTRE AMIC CHARLIE RIVEL

L'estiu passat, Charlie Rivel, el cèlebre clown català, no va poder venir a Gröna Lund, el gran Parc d'Attraccions d'Estocolm, degut a una sobtada malaltia, com van dir en el nostre butlletí nùm. 7. A primers de febrer, vam llegir que Charlie Rivel es retirava enguany. Aquesta notícia ens va entristir. Ja no veuríem més el famós clown entrar en escena amb la camisa vermella, llarga més avall dels genolls, i amb la cadira i la guitarra... .

Sortosament no serà així. Dies després ens va telefonar l'amic Ove Hahn, programchef de Gröna Lund. Acabava de tornar de Munic amb salutacions de Charlie Rivel per als seus amics de Suècia. Quant a la retirada del clown, Ove Hahn ens va dir que Charlie es retirava del Circ, però no de l'escena. A Munic havien acordat que Charlie Rivel actuaria a Gröna Lund del dia 1 al 7 de juliol. El nostre butlletí és segurament la primera publicació que pot donar aquí aquesta bona notícia. Tornarem, doncs, a veure i a aplaudir a Gröna Lund el cèlebre número de la cadira i la guitarra.

Al mateix temps que Charlie Rivel actuava en el Circ de Munic, tenia lloc a la galeria Schöninger de la capital bavaresa, una mostra del conegut dibuixant i pintor català Joan Soler-Jové. Aquesta mostra estava dedicada en gran part a Charlie Rivel: "Bildnisse eines Clown sowie Katalanische Impressioner". Soler-Jové és un apassionat del Circ i el seu model predilecte és Charlie Rivel. Ens plau reproduir aquí al costat un dels dos dibuixos que il·lustren la tarja-invítació de la mostra de Soler-Jové a Munic. Els nostres lectors tenen així una prova de l'art d'aquest dibuixant, que copsa amb precisió els moviments del gran pallasso.

No fa molt vam llegir a l'AVUI un article de Leandre Amigó titulat "El poble de Cubelles". El vam retallar i ens permetem reproduir-lo també aquí a fi que els que el llegeixin tinguin una idea "d'aquell bell paratge mediterrani" - com diu Amigó - on va néixer de pare català i de mare francesa - ambdós artistes de circ - un nen que de petit es va dir Josep Andreu Lasserre, i de gran va prendre el nom de Charlie Rivel. Es pot dir que Josep Andreu/Charlie Rivel no ha deixat mai el Circ, ha fet sempre honor i ha restat fidel al seu llinatge, i també al poble on va néixer.

Si hem de creure el que escriu Leandre Amigó, Cubelles deu tenir un encís especial. Ens fem la il·lusió de poder donar, un dia, un tomb pel poble i fer una visita al seu fill il·lustre, l'admirable i admirat amic Charlie Rivel.

Ernest Dethorey

P. D.

Charlie Rivel o, més ben dit, Josep Andreu, va néixer el dia 23 d'abril de 1896. Aquest 23 d'abril de 1981, dia del seu 85 aniversari, el poble de Cubelles estarà de festa.

El poble de Cubelles

Si algun dia aneu a Cubelles, no deixeu de mirar atentament l'estació: una de les de la RENFE més netes i polides. I el mentre us trobeu allí arriba un tren, euguardeu el cap d'estació. Va correctament uniformat i sempre vigllant el pas dels combols i les incidències que pugun presentar-se. Una mica estranyat -per què no dir-ho?- dels modals d'aquell ferroviari, vaig sentir la curiositat de parlar amb ell. M'invità al seu despatx i va mostrar-me un, podriem dir-ne, petit museu compost de tot allò que fa referència al ferrocarril. Es una exposició ferroviària que caldria que visllessin sobretot els aficionats -i sé que n'hi ha molts- dels trens.

En la conversa, va demostrar ampils coneixements professionals. Respongué amb desinvoltura i competència totes les preguntes que vaig fer-li sobre la munió d'objectes que emplenen les sales de l'estació. I vaig pensar que, d'homos com el funcionari que m'informava, voldriem veure'n més per la nostra nodrida geografia ferroviària.

Mentre el cap d'estació entrava i sortia, atenent el despatx i la circulació de trens, jo observava amb curiositat l'ordre de tot allò que em rodejava i els seus elements de treball. Tot net i endreçat. Parlarem una mica de tot; però vaig comprovar que la seva vocació, la seva passió era el ferrocarril i tot allò que s'hi refereix. I tot seguit m'elogià les prestacions i confort dels nous trens, sobretot dels Intercity, que ja circulen per les nostres línies i fan de corredors ferroviaris entre ciutats importants, amb serveis de qualitat.

Es curiós de poder contemplar el petit museu ferroviari que es troba a l'estació de Cubelles. S'hi pot veure, entre d'altres coses, la fantàstica col·lecció de gorres, fotografies inèdites del temps en què els ferrocarrils circulaven amb escasses mitjans. Material divers relacionat amb les locomotores. I tot col·locat amb gràcia.

En relació amb el vestibul de viatgers, hom troba confortables aquelles banes vells de fusta; però sempre nets. La il·lusió, la manya-gueria que demostra el cap d'estació, i fins i tot el guardaagulles, per aquelles instal·lacions, ens admira. Cal dir, també, que ambdós empleats tenen cura de les flors del bell jardí en els moments llurs de servei. Però, com totes les coses, és difícil que no hi hagi una ombra que enfosqueixi les vives clarors de l'ordre i de la gràcia. Alguns individus -que creiem que no són del poble- absents de tot civisme i àvida de fer destrosses pel gust morbós de destruir, no respecten aquell bé de Déu de blancor i netedat, i embruten les parets i tranquen rètols, vidres, papereres, testos... Ràpides de vandallisme!

A part d'aquestes malvestats que es produeixen dissortadament arreu del país, la direcció de RENFE no deu desconèixer les coses bones que veiem a l'estació de Cubelles, gràcies als seus agents servidors.

Pensem que Cubelles és un poble que es comporta amb civisme; però és tan difícil controlar-ho tot! No oblidem que la població ha sabut honorar el seu fill il·lustre, l'universal Josep Andreu «Charlie Rivel», erigint un monument situat a la plaça més espaiosa d'aquell bell paratge mediterrani.

Figura el bust de l'espectacular pallasso, amb el nas enlaire i amb una perruca de cabells esborrifats, euguardant el cel amb ulls trònics i sentimentals alhora. Una cadira -la que acostuma dur Charlie Rivel en les seves actuacions públiques- dona realisme i originalitat al monument. Hi ha una placa on es consignen unes breus i simples paraules del gran clown: «I si pogues triar, tornaria a néixer a Cubelles». Això ho diu tot. Un home extraordinari i un poble que es donen les mans en senyal d'amor i de gratitud.

Leandre Amigó

QUATRE RATLLES

«La plaça del Diamant», al danès

Entre diverses activitats visitarem l'editorial Gyldendal, la gran editorial danesa, venerada quasi religiosament pels escriptors d'aquell país. És a la zona vella de Copenhaguen, en una illa de vianants i en un barri ple de tendes i botigues. Gyldendal és l'editorial històrica de Dinamarca — més de dos segles d'història —, la que publicà tota l'obra de Hans Christian Andersen, però també la que ha publicat, en altres llengües, obres dels diferents països escandinaus, principalment de Suècia.

Era la primera reunió d'una tarda de lleure, que era alhora de treball literari. Després els representants i els delegats dels diferents centres PEN ens anàrem trobant en els tres llocs de reunió establerts pels danesos: La Societat d'Escriptors, un edifici situat davant un canal que ha esdevingut una de les imatges més conegudes de la ciutat i que acull activitats de tota mena organitzades pels escriptors danesos. Els altres dos llocs eren les editorials Vindrose i Albatros. Albatros és una editorial jove. Tan aviat com arribarem a Copenhaguen, el president del PEN danès, un extraordinari personatge anomenat Uffe Harder, casat amb Maria Giacobbe, escriptora corsa que té publicat al català *El diari d'una mestra popular*, i per tant, tots dos, coneixedors de la Mediterrània i dels problemes nacionals de la zona, ens presentà, a Maria Aurèlia Capmany i a mi, Benedicte Wern, editora d'Albatros.

La raó era simple. Albatros publicarà aviat *La plaça del Diamant*, de Mercè Rodoreda, traduïda al danès. Benedicte Wern ens explicà el procés. La traductora, Marianne Lantrop, llegí el llibre en versió francesa. Tot seguit, profundament interessada, es posà a estudiar el català per poder-ne fer la traducció. Benedicte Wern l'ajudà a partir de la traducció castellana. Veïrem les proves. La portada del llibre que publicarà Albatros serà sobre fons negre amb uns blancs coloms picassians i el títol d'un color rosa intens i brillant. La traducció, la maqueta, la portada, tot era allà davant nostre.

Àlex Broch

AVUI, dimecres, 25 de febrer del 1981

Música

Concert d'autors catalans a Oslo

4/3/81

Diumenge passat tingué lloc a la Fundació Henie-Onstads, d'Oslo, un concert de música contemporània catalana, organitzat pels serveis culturals de l'ambaixada espanyola.

El pianista i compositor Carles Santos interpretà un programa que incloïa obres

de Joan Brossa, Delfi Colomé i pròpies. De Delfi Colomé estrenà una acció per a piano titulada *La vache qui ml*.

El concert constituí un èxit i com a conseqüència és possible que la ràdio noruega ben aviat dediqui un programa sencer a la música d'avantguarda catalana.

"ANEM-HI TOTS!"

El setembre de 1980 l'Editorial Moll ha publicat "Anem-hi tots!" textos i exercicis de català fàcil.

Es un manual per a adolescents i adults no catalano parlants.

Alan Yates de la Universitat de Sheffield en diu:

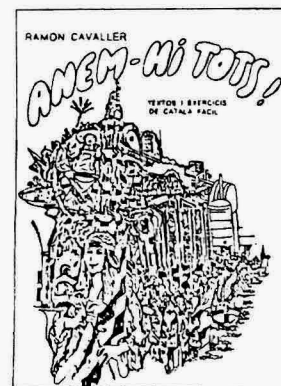
"El vostre llibre m'ha estat una gran revelació i us en felicito de debò. Els meus alumnes n'estan tots encantats i entusiasmadíssims. Tots estem d'acord que ofereix un sistema estimulador d'una gran eficàcia didàctica, fet amb amor i amb una vivor i un sentit de l'humor arrelats en uns profunds coneixements lingüístics i pedagògics".

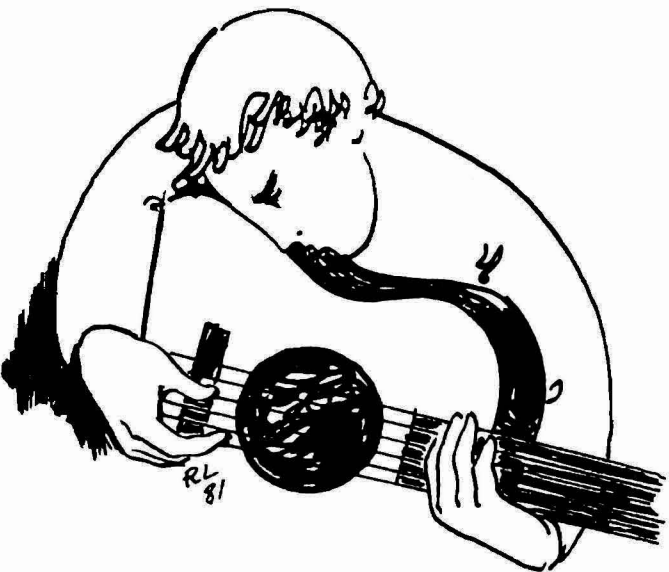
Catalina Bonnín, professora d'Obra Cultural Balear en diu:

"El teu mètode m'ha donat uns resultats magnífics. Els meus alumnes en demostren un gran entusiasme per la seva varietat, perquè és entretingut i perquè els dóna informació complementària d'altres temes relacionats amb el país on viuen".

John Kok Petersen de Folkuniversitetet a Dinamarca:

"Els meus alumnes estan molt contents amb el teu llibre, jo també n'estic satisfet."

Avui voldria recordar en aquesta pàgina musical del nostre butlletí una dada memorable de la música catalana: el 4 de gener de 1905, diada de l'estrena al Liceu de Barcelona de l'òpera del gran mestre tortosí Frederic Pedrell: "Els Pireneus".

No és la meua intenció fer ressaltar ací aquesta obra musical, que com tots sabem és un dels monuments més gloriosos de la història de la música catalana, sinó donar a conèixer, als bibliòfils i amics de la música dramàtica, un document de gran interès pel seu valor històric i musical, trobat no fa gaire a casa d'un antiquari d'Estocolm.

L'èxit apoteòsic de "Els Pirineus" no va complaure massa al crític musical del llavors reputat diari de Madrid "El Heraldo", el qual va publicar una crítica molt negativa de l'esmentada òpera, motivant el seu article una immediata reacció entre els músics catalans més celebrats d'aquest segle.

Heus ací una còpia del document:

ORFEÓ CATALÀ

Plassa de Sant Just, núm. 4

BARCELONA

1910

PARTICULAR

Saint - Esteban -

El Heraldo Madrid.

Comunicat a volada en honor mar-
to Pedrell celebrada per Orfeó Català,
protestant indignados telegrama Barcelona
Heraldo dando cuenta estreno Pireneus.

Partitura en estrocos original y caracteri-
stica, obturo éxito extraordinario, satisfactorio se-
gunda representación.

Obra firmante proclaman obra verdadera
monumento arte nacional.

Antonio Nicotano

Isaac Albeniz - Enrique Juncos

Clara Schumann - J. Millepays

J. Lamore de Guignon

Magin Morera

M. H. Labat - J. Salinas

J. Vidal

J. V. V. V.

L. Sallaberry

Joseph M. Bonet

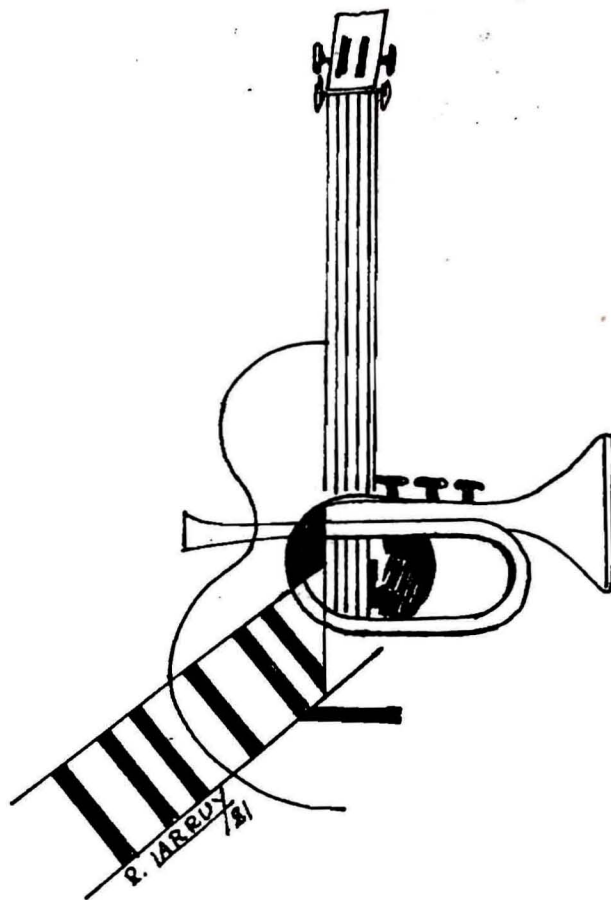
Joan Salvat

R. Mitjana

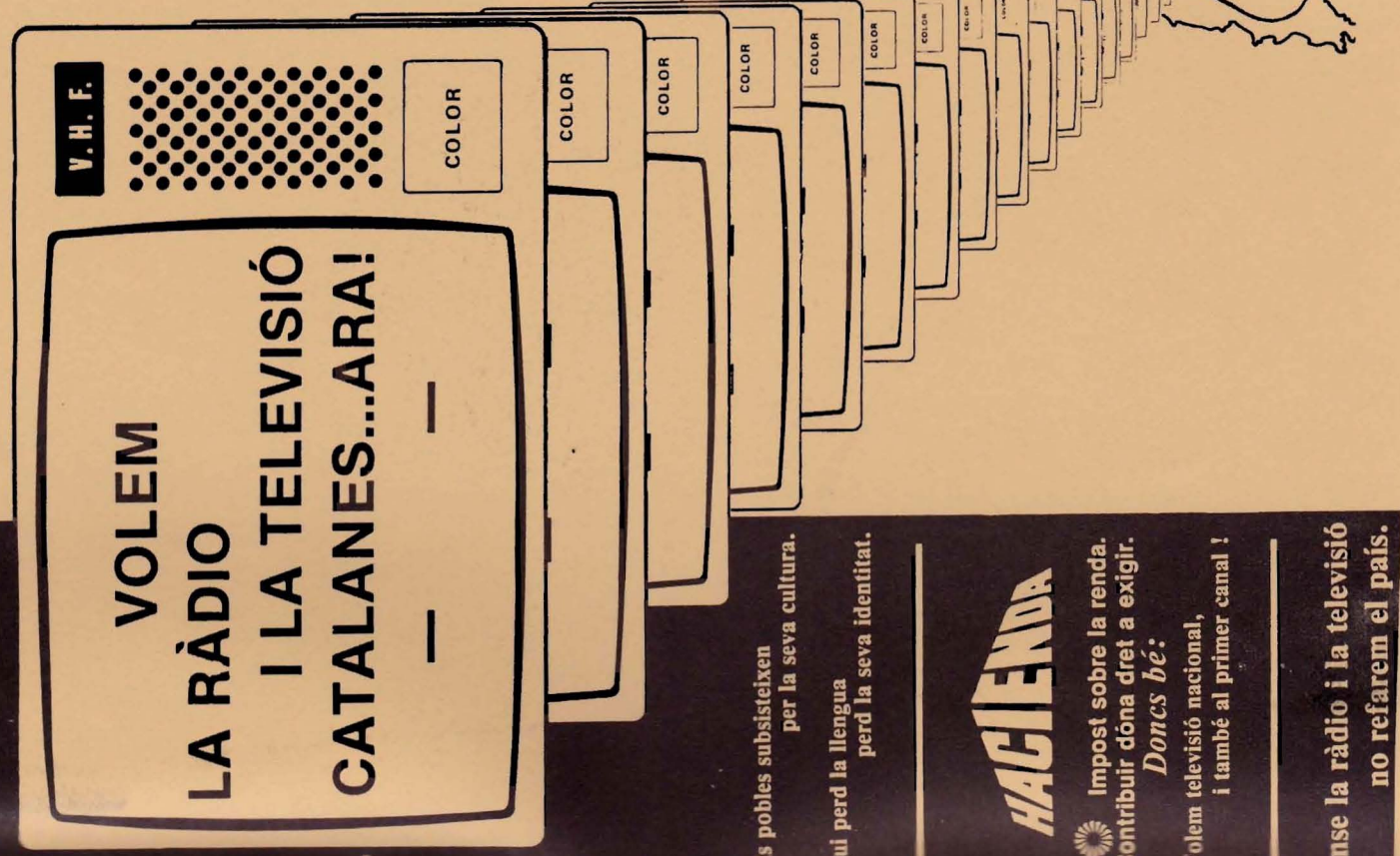
Desconeixo si després d'aquesta data l'enviat de "El He-
raldo" va continuar escrivint sobre música, sobretot si
tenim en compte la carta publicada per el crític i com-
positor Rafael Mitjana en el diari "Las noticias de Bar-
celona": "Los antiguos decían: de gustos no hay nada es-
crito, y tenían razón. Si a Vd. no le agradan "Los Piri-
neos", por razones que supongo, y que no creo pertinente
de estos lugares, podría Vd. estar en lo cierto.
Yo ya sé que para ser corresponsal de un rotativo no ha-
ce falta saber música, y Vd. lo demuestra sobradamente".

La major temptació d'un bibliòfil és entrar a la tenda
d'un antiquari, ja que adesiara es fan troballes.

Magí Rovira

RTVE ?. No, gràcies !

**VOLEM
LA RÀDIO
I LA TELEVISIÓ
CATALANES...ARA!**

Els pobles subsisteixen
per la seva cultura.

Qui perd la llengua
perd la seva identitat.

HACIENDA

Impost sobre la renda.
Contribuir dóna dret a exigir.

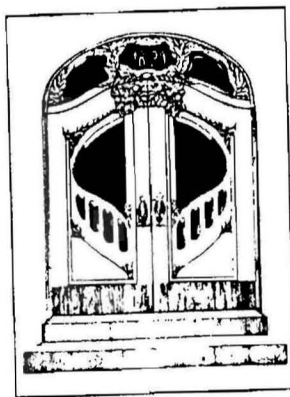
Doncs bé:

Volem televisió nacional,
i també al primer canal !

ense la ràdio i la televisió
no refarem el país.

"OLIKA VÄGAR"

Grafik - Collage

MARIA-CARME DAHLIN

SOLVEIG KANGAS

Den 2-15 maj 1981
Galerie St Nikolaus

Svarimgatan 27

111 28 Stockholm - Tel. 10 09 74

Galleri
Lucidor

BARBRO RUNEFELT- TALTAVULL

målningar

11 april - 6 maj 1981

Vernissage lördagen den 11 april kl. 13-16

tisdag kl 12 - 20
onsdag - torsdag kl 12 - 18
fredag - söndag kl 12 - 16
måndag stängt